

sygn. akt I ACz 549/13

POSTANOWIENIE

Dnia 15 kwietnia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie, I Wydział Cywilny, w składzie:

Przewodniczący: SSA Hanna Nowicka de Poraj

Sędziowie: SSA Maria Kus-Trybek (spr.)

SSA Władysław Pawlak

po rozpoznaniu w dniu 15 kwietnia 2013 r. w Krakowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku L. O.

przy uczestnictwie J. D.

o stwierdzenie wykonalności orzeczenia sądu państwa obcego

na skutek zażalenia uczestnika J. D. na postanowienie Sądu Okręgowego w Krakowie, Wydział I Cywilny, z dnia 16 stycznia 2013 r., sygn. akt I Co 172/12

postanawia:

1. ***oddalić zażalenie,***

2. ***zasądzić od uczestnika J. D. na rzecz wnioskodawcy L. O. kwotę 120 zł (sto dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego.***

sygn. akt I ACz 549/13

UZASADNIENIE

postanowienia z dnia 15 kwietnia 2013 r.

Postanowieniem z dnia 16 stycznia 2013 r., sygn. akt I Co 172/12, Sąd Okręgowy w Krakowie Wydział I Cywilny w punkcie I nadał klauzulę wykonalności orzeczeniu Sądu Okręgowego dla Powiatu Cook, Stan Illinois, z dnia 1 września 2011 r. nr sprawy 10-M1-142176, w którym nakazano pozwanemu J. D., aby zapłacił powodowi L. O. kwotę 20 000 USC, a w punkcie II zasądził od uczestnika J. D. na rzecz wnioskodawcy L. O. kwotę 557 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.

W uzasadnieniu postanowienia Sąd Okręgowy wskazał, że złożony wniosek spełnia wymagania formalne, albowiem dołączono do niego wszystkie niezbędne dokumenty. Nadto, Sąd Okręgowy przyjął, że orzeczenie Sądu Okręgowego dla Powiatu Cook Stan Illinois z dnia 1 września 2011 r. zasądzone na rzecz L. O. od J. D. kwotę 20 000 dolarów amerykańskich plus koszty nadaje się do egzekucji, a jednocześnie brak było przeszkód uniemożliwiających stwierdzenie wykonalności tego orzeczenia określonych w art. 1146 §1 i §2 k.p.c. w zw. z art. 1150 k.p.c. Zdaniem Sądu I instancji wskazane orzeczenie jest prawomocne, albowiem wniosek taki wynika z informacji Ministerstwa Sprawiedliwości z dnia 21 grudnia 2012 r. dotyczącej treści prawa obcego i obcej praktyki sądowej. Nie zachodzi również, w ocenie Sądu I instancji, żadna z negatywnych przesłanek stwierdzenia wykonalności omawianego orzeczenia sądu państwa obcego określona w art. 1146 §1 k.p.c. Odnosząc się natomiast do kwestii swojej właściwości,

Sąd I instancji wskazał, że zgodnie z regulacją art. 1151⁽¹⁾ §1 k.p.c. o nadaniu klauzuli wykonalności orzeka sąd okręgowy miejsca zamieszkania albo siedziby dłużnika, a w braku takiego sądu – sąd okręgowy, w którego okręgu ma być prowadzona egzekucja. Skoro zatem uczestnik J. D. ma majątek na terenie Polski w postaci udziałów w spółce (...) sp. z o.o. z siedzibą w Z., można przyjąć, iż Sąd Okręgowy w Krakowie jest właściwy miejscowo do rozpoznania wniosku L. O.. O kosztach postępowania Sąd I instancji orzekł na podstawie art. 98 §1 i §3 k.p.c. przy zastosowaniu §11 ust. 1 pkt 6 w zw. z §5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu. Na koszty te składa się opłata od wniosku (300 zł), zryczałtowane wynagrodzenie pełnomocnika z urzędu (240 zł) i opłata skarbową od pełnomocnictwa (17 zł).

Powyższe postanowienie zostało zaskarżone w całości zażaleniem przez uczestnika J. D., który podniósł zarzuty: 1) naruszenia przepisów art. 1151 §2 w zw. z art. 1147 §1 pkt 2 k.p.c. poprzez przyjęcie, iż wynikający z tych przepisów wymóg przedłożenia dokumentu stwierdzającego, iż orzeczenie jest prawomocne, może zostać zastąpiony w drodze uzyskania od Ministra Sprawiedliwości informacji o treści prawa obcego, podczas gdy ze wskazanego przepisu jednoznacznie wynika, iż przedstawienie wspomnianego dokumentu stanowi obligatoryjny warunek formalny nadania klauzuli wykonalności orzeczeniu sądu państwa obcego; 2) naruszenia przepisów art. 1151 §2 w zw. z art. 1147 §1 pkt 2 k.p.c. w zw. z art. 130 §1 §2 w zw. z art. 13 §2 k.p.c. poprzez bezpodstawną odmowę wydania zarządzenia o zwrocie wniosku pomimo niedochowania przez wnioskodawcę wymogu formalnego wniosku polegającego na dołączeniu dokumentu stwierdzającego prawomocność orzeczenia; 3) naruszenia przepisów art. 1151 §2 w zw. z art. 1147 §2 k.p.c. w zw. z art. 130 §1 §2 w zw. z art. 13 §2 k.p.c. poprzez bezpodstawną odmowę wydania zarządzenia o zwrocie wniosku pomimo niewykazania przez wnioskodawcę, iż uczestnik wdał się przed Sądem Okręgowym dla Powiatu Cook w spór co do istoty sprawy oraz niedołączenia przez wnioskodawcę dokumentu stwierdzającego, że pismo wszczynające postępowanie przed sądem amerykańskim zostało doręczone uczestnikowi; 4) naruszenia art. 233 §1 k.p.c. poprzez dowolną ocenę, iż orzeczenie Sądu Okręgowego dla Powiatu Cook w stanie Illinois z dnia 1 września 2011 r. jest prawomocne pomimo nieprzedłożenia przez wnioskodawcę dokumentu stwierdzającego tę prawomocność, który to dokument zgodnie z informacją Ministra Sprawiedliwości jest możliwy do uzyskania wedle prawa obowiązującego w stanie Illinois; 5) naruszenia art. 1146 §1 pkt 1 w zw. z art. 1150 k.p.c. poprzez nadanie klauzuli wykonalności orzeczeniu, którego prawomocność nie została wykazana ani też nie została przyznana przez uczestnika i 6) naruszenia art. 328 §2 k.p.c. poprzez sporządzenie uzasadnienia zaskarżonego postanowienia w sposób wewnętrznie sprzeczny, tj. zawarcie w nim stwierdzenia wskazującego na to, iż w istocie została zrealizowana negatywna przesłanka stwierdzenia prawomocności określona w art. 1146 §1 pkt. 3 k.p.c., i nieodniesienie się do orzecznictwa SN, z którego wynika obowiązek zarządzenia zwrotu wniosku w stanie faktycznym i prawnym takim samym jak w niniejszej sprawie.

W uzasadnieniu zażalenia uczestnik podniósł, że w niniejszej sprawie wnioskodawca był wzywany przez Sąd I instancji do złożenia dowodów na okoliczność prawomocności orzeczenia, jednakże wezwania tego nie wykonał, utrzymując iż w stanie Illinois dokument stwierdzający prawomocność orzeczenia nie jest wydawany. Stanowisko to nie jest jednak zgodne z prawdą, na co wskazuje treść informacji Ministra Sprawiedliwości. Oznacza to, że złożony wniosek nie spełniał wymogu formalnego określonego w art. 1147 §1 pkt. 2 k.p.c. i jako taki winien był podlegać zwrotowi. Swoje stanowisko w tej kwestii wnioskodawca poparł dodatkowo odwołaniem się do orzeczeń SN, w tym orzeczeniu wydanego w sprawie, w której również chodziło o uznanie orzeczenia Sądu Okręgowego dla Powiatu Cook w stanie Illinois. W orzeczeniu tym SN stanął na stanowisku, iż dowodem prawomocności nie może być informacja udzielona przez Ministerstwo Sprawiedliwości. Tymczasem zaskarżone postanowienie opiera się wyłącznie na treści informacji Ministerstwa Sprawiedliwości. Za zarządzeniem zwrotu wniosku L. O. przemawiała ponadto okoliczność, iż wnioskodawca nie dochował wymogu formalnego określonego w art. 1147 §2 k.p.c. Skoro bowiem wnioskodawca nie wykazał, aby uczestnik wdał się w spór co do istoty sprawy przed sądem amerykańskim, to winien był przynajmniej wykazać, że pismo wszczynające postępowanie przed tym sądem zostało doręczone uczestnikowi. Dowodem na tę okoliczność nie jest, zdaniem uczestnika, przedłożony przez wnioskodawcę „nakaz wezwania procesowego”, gdyż z dokumentu tego wynika jedynie fakt stawiennictwa przed sądem amerykańskim pełnomocnika uczestnika, który wcale nie jest równoznaczny z wdaniem się w spór co do istoty sprawy. Z ostrożności procesowej, uczestnik podniósł,

że nawet jeżeli nie uznać nieudowodnienia przez wnioskodawcę faktu prawomocności orzeczenia za dostateczną podstawę do zwrotu wniosku, to z całą pewnością okoliczność ta winna prowadzić do oddalenia wniosku. Zaznaczył przy tym, że fakt odmowy przedstawienia dokumentu stwierdzającego prawomocność pomimo istnienia obiektywnie takiej możliwości rodzi wątpliwość co do tego, czy orzeczenie to jest rzeczywiście prawomocne. W końcowej części uzasadnienia zażalenia uczestnik zwrócił uwagę, że uzasadnienie zaskarżonego postanowienia rażąco odbiega od standardów określonych w art. 328 §2 k.p.c., albowiem zawiera stwierdzenia wzajemnie sprzeczne i pomija w całości argumentację uczestnika opartą na wspomnianych wyżej orzeczeniach SN.

Uczestnik wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i zarządzenie zwrotu wniosku o nadanie klauzuli wykonalności oraz o zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz uczestnika kosztów postępowania za I i II instancję, ewentualnie o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez oddalenie wniosku o nadanie klauzuli wykonalności oraz o zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz uczestnika kosztów postępowania za I i II instancję.

W odpowiedzi na zażalenie wnioskodawca wniósł o jego oddalenie jako bezpodstawnego, a także o zasądzenie od uczestnika na jego rzecz kosztów postępowania zażaleniowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pisma wnioskodawca podkreślił, że uczestnik postępowania przyznał, iż nie zaskarżył orzeczenia z dnia 1 września 2011 r., a zatem nie ulega wątpliwości, iż jest ono prawomocne. Wniosek taki można także przyjąć, zdaniem wnioskodawcy, na podstawie treści tego orzeczenia, w którego punkcie 3 stwierdzono, że „niniejszy nakaz obowiązywać będzie od dnia 21 marca 2011 r.”. Odnosząc się natomiast do kwestii niewdania się w spór przez wnioskodawcę w spór co do istoty sprawy przed sądem amerykańskim, wnioskodawca zaznaczył, że twierdzeniu uczestnika w tym zakresie przeczy wprost treść nakazu z dnia 21 marca 2011 r., w którym wyraźnie stwierdzono, że pełnomocnik uczestnika dokonał merytorycznego uzgodnienia treści wydanego nakazu, a więc wdał się w spór co do istoty sprawy.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Zażalenie nie zasługuje na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności wskazać należy, iż istotnie uzasadnienie zaskarżonego postanowienia zostało sporządzone w sposób bardzo chaotyczny i w dużym stopniu bezrefleksyjny. Generalnie jednak na podstawie jego treści można stwierdzić, iż w ocenie Sądu Okręgowego przedłożone mu orzeczenie jest prawomocne, gdyż do takiego wniosku prowadzi treść informacji o prawie obcym przekazanej przez Ministerstwo Sprawiedliwości, a na przeszkodzie stwierdzeniu jego wykonalności nie stoją przesłanki wymienione w art. 1146 §1 k.p.c. (to ostatnie stwierdzenie zostało powtórzone w zaskarżonym postanowieniu trzykrotnie, przy czym w ostatnim wypadku w taki sposób, że w końcowej części zdania Sąd zaprzeczył swemu stwierdzeniu zawartemu w początkowej części tego zdania, na co trafnie zwrócił uwagę uczestnik w zażaleniu).

Zasadniczy zarzut uczestnika opiera się na wskazaniu, że w niniejszej sprawie brak było podstaw do uznania, iż przedłożone przez wnioskodawcę orzeczenie sądu amerykańskiego jest prawomocne, albowiem wyłącznym dowodem w tym zakresie mógł być dokument stwierdzający prawomocność, którego jednak wnioskodawca nie przedłożył. Zarzut ten nie może być jednak uznany za przekonujący, gdyż pomija zarówno istotny fragment regulacji art. 1147 §1 pkt. 2 k.p.c., jak i treści pisma Ministerstwa Sprawiedliwości wyjaśniającego obcą praktykę sądową, które to pismo ma charakter zwyczajnego środka dowodowego w sprawie, albowiem w przypadku prawa obcego nie obowiązuje w ścisłym sensie zasada *iura novit curia*. Art. 1147 §1 pkt 2 k.p.c. zawiera jeden wyjątek od reguły, wedle której do wniosku o stwierdzenie wykonalności orzeczenia państwa obcego strona winna załączyć dokument stwierdzający prawomocność tego orzeczenia. Mianowicie wskazany dokument nie musi być przedłożony, o ile prawomocność orzeczenia wynika z jego treści. Tę regulację należy zestawić z treścią pisma Ministerstwa Sprawiedliwości z dnia 21 grudnia 2012 r. (k. 124), z którego wynika po pierwsze, że zarówno forma, jak i treść stwierdzenia prawomocności orzeczeń nie jest regulowana w przepisach prawnych obowiązujących w stanie Illinois, a po drugie, że wykształciła się praktyka sądowa, w ramach której uznaje się, iż prawomocność orzeczenia wynika z jego treści, jeżeli widnieje na nim pieczęć sędziego z formułą „entered”. Uważna analiza treści przedłożonego przez wnioskodawcę uwierzytelnionego odpisu

nakazu Sądu Okręgowego dla Powiatu Cook w stanie Illinois z dnia 1 września 2011 r. Nr 10-M1-14176 prowadzi do wniosku, że pod treścią orzeczenia znajduje się wyraz „entered” opatrzony pieczęcią sędziego i datą. Wbrew zatem stanowisku uczestnika w niniejszej sprawie istnieją wyraźne podstawy do uznania, że przedłożone orzeczenie sądu amerykańskiego jest prawomocne według prawa stanu Illinois. Zaznaczyć przy tym należy, że uznanie to nie opiera się „wyłącznie” na treści pisma Ministerstwa Sprawiedliwości z dnia 21 grudnia 2012 r., gdyż w ramach przedstawionego powyżej wyводу treść tego pisma posłużyła jedynie do objaśnienia prawnego znaczenia słów użytych w treści samego orzeczenia sądu państwa obcego.

Co się zaś tyczy kwestii rzekomego nieudowodnienia faktu wdania się przez uczestnika przed sądem amerykańskim w spór co do istoty sprawy, zauważyć należy, że z treści pisma określanego jako „nakaz wezwania procesowego” (trial call order) z dnia 21 marca 2011 r. (k. 141) wynika jednoznacznie, iż uczestnik wdał się w spór co do istoty sprawy, gdyż pismo to zawiera zatwierdzoną przez sąd ugodę stron co do terminów zapłaty przez uczestnika dwóch rat dochodzonego roszczenia. Nie ulega tym samym wątpliwości, że przed sądem amerykańskim uczestnik uznał dochodzone roszczenie, co też znalazło wyraz w treści przedłożonego orzeczenia z dnia 1 września 2011 r., które zastąpiło (najpewniej z powodu braku dobrowolnej zapłaty) ww. „nakaz wezwania procesowego” z dnia 21 marca 2011 r. W orzeczeniu tym wskazano bowiem, iż jest ono wydawane „przy zgodzie stron”.

Powyższe uwagi prowadzą do wniosku, że wnioskodawca w niniejszej sprawie nie miał obowiązku załączania do wniosku ani dokumentu stwierdzającego prawomocność orzeczenia z dnia 1 września 2011 r. (art. 1147 §1 pkt. 2 k.p.c.), ani dokumentu stwierdzającego, że pismo wszczynające postępowanie zostało mu doręczone (art. 1147 §2 k.p.c.). Nadto zaznaczyć należy, że orzeczenie z dnia 1 września 2011 r. jest wykonalne w państwie, z którego pochodzi, gdyż wynika to z jego treści, na co wskazuje fragment: „niniejsze orzeczenie skuteczne jest nunc pro tunc od dnia 21 marca 2011 r.” (art. 1151 §2 k.p.c. in fine), a sprawa rozstrzygnięta tym orzeczeniem jako dotycząca naruszenia umowy i bezpodstawnego wzbogacenia nie należy do wyłącznej jurysdykcji sądów polskich (art. 1146 §1 pkt. 2 k.p.c.). Na zaistnienie w sprawie pozostałych negatywnych przesłanek stwierdzenia wykonalności orzeczenia z dnia 1 września 2011 r., tj. przesłanek określonych w art. 1146 §1 pkt. 4, 5, 6 i 7 k.p.c., żadna ze stron się nie powoływała ani też Sądowi z urzędu nie są znane okoliczności wskazujące na spełnienie tych przesłanek, co dotyczy w szczególności kwestii sprzeczności stwierdzenia wykonalności z podstawowymi zasadami porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej. Z zestawienia wymienionych stwierdzeń wynika, że zaskarżone postanowienie, pomimo częściowo błędnego uzasadnienia, jest zgodne z prawem.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 §2 k.p.c.

O kosztach postępowania zażaleniowego orzeczono na podstawie art. 98 §1 k.p.c. w zw. z art. 397 §2 k.p.c. Wysokość tych kosztów odpowiada wysokości ryczałtowego wynagrodzenia adwokata ustalonego na podstawie §11 ust. 1 pkt 6 w zw. z §13 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2002 r. Nr 163, poz. 1348 z późn. zm.). Ustalając wysokość kosztów, Sąd Apelacyjny miał na uwadze, iż wnioskodawcę w postępowaniu przed Sądem I instancji reprezentował ten sam pełnomocnik co w postępowaniu zażaleniowym.